TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT
1088 Budapest, Bródy Sándor u. 16.
Postacím: 1431 Budapest, Pf. 176
E-mail: titnet@webinform.hu; Honlap: www.titnet.hu, www.telc.hu
Telefon: 483-2540, 327-8900 Fax: 327-8901.
NSZFH nyilvántartásba vételi szám: E-000226/2014

47. TIT KALMÁR LÁSZLÓ MATEMATIKAVERSENY

Országos döntő – 1. nap

HATODIK OSZTÁLY

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

1. Egy számot emelkedőnek nevezünk, ha balról jobbra olvasva minden számjegye nagyobb az előtte állónál. (Például a 36 és a 257 emelkedő számok.) Hány olyan négyjegyű emelkedő szám van, amelyet 5-tel megszorozva emelkedő számot kapunk?

Megoldás

Jelöljön $x = \overline{abcd}$ egy megfelelő emelkedő számot. Ezáltal d-nek legalább 4-nek kell lennie.
Egy 5-tel osztható szám végződése vagy 0, vagy 5, de tekintettel arra, hogy $5x$ emelkedő, így annak 5-re kell végződnie. (***2*** *pont*)
Ebből az is következik, hogy d páratlan, vagyis lehetséges értékei: 5, 7 vagy 9.
Egy négyjegyű szám ötszöröse vagy négyjegyű, vagy ötjegyű. (***1*** *pont*)
Amennyiben $5x$ ötjegyű, úgy csakis az 12345 jöhet szóba, hiszen 5-re végződik. Ekkor $x = 2469$, mi emelkedő, azaz teljesíti a feltételeket. (***2*** *pont*)
Ha $5x$ négyjegyű, akkor világos, hogy a-nak 1-nek kell lennie. Viszont ekkor $5x$ első jegye legalább 5 lenne, s mivel az utolsó jegye szintén 5, nem lenne emelkedő. (***2*** *pont*)
Csak egy megfelelő négyjegyű szám van tehát, a 2469. **Összesen: 7 pont**

2. Rita, Sára és Tamara egy kórasztal körül ülnek, előttük egy-egy kupac kavics (nem feltétlen egyforma kupacok). Mindhárman egyszerre a saját kupacuk egyharmadát a tőlük jobbra ülőnek, egyharmadát a tőlük balra ülőnek átadják, a többit megtartják. (Ezt mindhárman pontosan meg tudják tenni.) Megmondható-e, hogy most melyikük előtt hány db kavics van, ha csak azt tudjuk, hogy az asztalon összesen 876 db kavics hever?

Megoldás

Miután átrakta mindenki a saját kupaca egy-egy harmadát a tőle jobbra, illetve balra ülőnek, világos, hogy mindenkinél mindhármuk kupacának egyharmada lesz, vagyis az összes kavics egyharmada. Tehát mindhármuk előtt végül $876/3 = 292$ kavics lesz. (***7*** *pont*)

3. Az $ABCD$ téglalap AB oldalán felvettük az E és F pontokat, CD oldalán pedig a G és H pontokat az ábra szerint. Tudjuk, hogy $EFGH$ négyszög egy négyzet, valamint azt, hogy az AF szakasz 63 cm, a CH szakasz 77 cm hosszú. Mennyi az $ABCD$ téglalap kerülete?

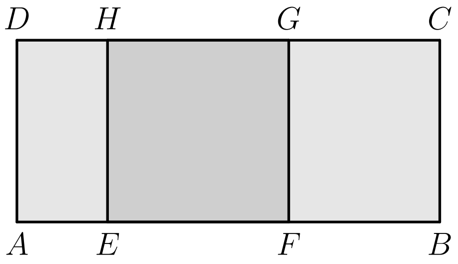

Megoldás

A CH szakasz hossza megegyezik az EB szakasz hosszával. (***1** pont*)
Világos, hogy ha az AF szakasz hosszát és az EB szakasz hosszát összeadjuk, akkor az kapott érték megegyezik az AB szakasz hosszának és az $EFGH$ négyzet oldalának az összegével. (***2** pont*)
Másrészt ez az összeg éppen a téglalap kerületének a fele, hiszen a BC szakasz hossza éppen az $EFGH$ négyzet oldalhosszával egyenlő. (***2** pont*)
A téglalap kerülete tehát: $2 \cdot (63 + 77) = 280$. (***2** pont*)
Összesen: 7 pont

4. Anna játékkészletében az ábrán látható mintájú színes lapok szerepelnek. A négy egybevágó tartomány mindegyike a kék, sárga, zöld vagy piros színek valamelyikével van színezve. A készletben csak olyan lapok vannak, aminél két tartomány különböző színű, ha van közös határvonala. Hány különböző lapot tartalmazhat legfeljebb Anna készlete? (A forgatással egymásba vihetőket nem tekintjük különbözőnek.)

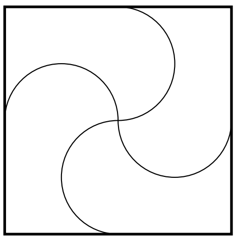

Megoldás

Világos, hogy egyik lap sem lehet egyszínű.
Ha két színnel van kiszínezve egy lap, azt csakis egyféleképpen valósíthatjuk meg, ha felváltva színezünk. Mivel a két szín kiválasztása 6-féleképpen történhet, így 6 lap van, ami kétszínű. (***2** pont*)

Ha három színnel van kiszínezve egy lap, az csak úgy valósulhat meg, hogy két szemben lévő (határvonalaktól mentes) tartomány egyszínű, a másik két szemben lévő pedig a másik két színű. A forgatás miatt az utóbbiak színezésének sorrendje tetszőleges. Azt, hogy melyikből legyen két szín, négyféleképpen választhatjuk ki, és hogy mi legyen a másik két szín, háromféleképpen (három színből melyik maradjon ki). Így összesen $4 \cdot 3 = 12$ lap van, ami háromszínű. (***2** pont*)
Ha mind a négy színnel van kiszínezve egy lap, akkor az 6-féleképpen történhet. Ennek belátásához színezzük ki az egyik tartományt tetszőlegesen. A másik három tartományt 3!-féleképpen színezhetjük ki. Könnyen látható, hogy ezzel az összes színezést megkaptuk, és egyik színezés sem vihető át a másikba forgatással. (***2** pont*)
Összesen tehát $6 + 12 + 6 = 24$ lapból áll Anna játékkészlete. (***1** pont*)

Összesen: 7 pont

5. Egy 4×4-es táblázatot az itt látható módon kitöltöttünk számokkal. A táblázat bal felső sarkából indulva lépkedhetünk a táblázat mezőin, az alábbi szabályok szerint:

9	10	4	8
12	6	16	2
5	7	1	14
15	13	11	3

- mindig csak élszomszédos mezőre léphetünk
- egy mezőre csak egyszer szabad rálépni
- a sétának a jobb alsó sarokmezőben kell végződnie.

Legfeljebb mennyi lehet a séta során bejárt mezőkre írt számok összege?

1. megoldás

Ha a táblázatot sakktáblaszerűen színezzük, akkor a séta első és utolsó mezője azonos színű. Mivel a séta során felváltva lépünk világos és sötét mezőkre, ezért a séta eggyel többet érint a kiindulóval azonos színű mezőkből. Emiatt legalább egy kimarad a másik színű mezőkből. (***3** pont*)
Ezek közül a legkisebb értékű a 7-es. Ezért a lehetséges összegek mindegyike legalább 7-tel kevesebb az összes szám összegénél. (***1** pont*)
Az, hogy az összes szám összegéből csak 7-et veszítsünk, el is érhető, például így:

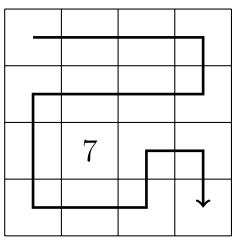

(***2** pont*)

A bejárt mezőkre írt számok összege $1+2+\ldots+16-7=\frac{16\cdot 17}{2}-7=136-7=129$. (***1** pont*)

Összesen: 7 pont

2. megoldás

Azt állítjuk, a lehető legnagyobb összeg a 129. Ezzel az összeggel egy lehetséges bejárást mutat az előző megoldásban szereplő ábra. (***3** pont*)

Ha létezik ennél nagyobb összegű bejárás, akkor abban a kihagyott mezők összértéke legfeljebb 6 lehet. Vagyis a 7, 8, ..., 16 értékű mezők mindegyikére rá kell lépnünk, és természetesen a 3-asra is. (***1** pont*)

Ahhoz, hogy a 15-ösön át tudjunk haladni, rá kell lépni az 5-ösre is. Ahhoz, hogy a 8-ason át tudjunk haladni, rá kell lépni a 4-esre és a 2-esre is. (***1** pont*)

Ahhoz, hogy a 10-esre és a 12-esre is rá tudjunk lépni, nem hagyható ki a 6-os mező. Hasonlóan, a 11 és a 14 érintése miatt nem hagyható ki az 1-es sem. (***1** pont*)

Tehát csak úgy lehetne nagyobb összeget kapni, ha az összes mezőn áthaladnánk. Ilyen séta azonban nincs, hiszen a 9-estől a 3-asig csak páros számú lépéssel mehetünk, az összes mező egyszeri bejárásához azonban 15 lépést kellene tenni. (***1** pont*)

Összesen: 7 pont

A feladatokat összeállította: Gyenes Zoltán, Jakucs Erika, Nagy Kartal, Steller Gábor.
Lektorálta: Erben Péter, Győry Ákos.

Az NTP-TMV-17-0114. sz. projektet az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

Nemzeti Tehetség Program
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
nka Nemzeti Kulturális Alap